

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky

(KOM(2008) 644 v konečném znění — 2008/0198 (COD))

(2009/C 318/17)

Zpravodaj: **pan SALVATORE**

Spoluzpravodaj: **pan BURNS**

Dne 14. listopadu 2008 se Rada, v souladu s čl. 175 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. září 2009. Zpravodajem byl pan SALVATORE, spoluzpravodajem pan BURNS.

Na 456. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 30. září a 1. října 2009 (jednání dne 1. října 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 87 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor plně sdílí cíl návrhu nařízení Komise, tedy minimalizaci rizika, že bude na evropský trh uváděno nezákonně vytěžené dřevo a z něj získané produkty. Odlesňování způsobuje přibližně 20 % globálních emisí skleníkových plynů a úbytek biologické rozmanitosti, je však také příčinou souvisejících hospodářských, a především sociálních problémů. K dosažení stanoveného záměru je však nutné větší odhodlání a rozhodnější kroky s využitím právně závazných opatření a zkrácených lhůt provádění.

1.2 Návrh nařízení představuje společně s dobrovolnými dohodami o partnerství FLEGT⁽¹⁾ základní stavební prvek pro vývoj programů spolupráce souvisejících s certifikací a udržitelným využíváním lesních zdrojů, pro dohody s významnými státy dovážejícími dřevo a boj proti nezákonné těžbě dřeva i jeho uvádění na trh.

1.3 Koncept udržitelnosti se nesoustředí pouze na schopnost produkovat dřevo, ale také na hlediska sociální (přijatelné pracovní podmínky, respektování práv pracovníků) na základě definic ILO⁽²⁾, hospodářská (vyloučení narušení trhu nekalou konkurencí) a environmentální (dopad nezákonného odlesňování na životní prostředí a snižování biologické rozmanitosti).

1.4 Ve zkoumaném nařízení Komise vytvořila v systému náležité péče nástroj pro minimalizaci rizika, že bude na

evropský trh uváděno nezákonné dřevo a z něj získané produkty. Taková možnost, jak byla formulována, vyžaduje jisté korekce.

1.5 Komise především bere v úvahu pouze hospodářské subjekty uvádějící na trh dřevo a dřevařské výrobky poprvé. Podle názoru Výboru je třeba tento systém rozšířit o postupy a pravidla platná pro všechny hospodářské subjekty působící v řetězci tohoto průmyslu. Vysledovatelnost se musí týkat všech subjektů; musejí mít k dispozici informace o původu a charakteristice produktu: zemi, lese, druhu, věku a dodavateli. Malé a střední podniky a drobní výrobci by měli mít možnost pružného a postupného přizpůsobení se novému systému, aniž by na ně byla kladena nadměrná zátěž.

1.6 Je přitom třeba zabránit duplicitě s již existujícími systémy vysledovatelnosti a respektovat vnitrostátní právní úpravu se souvisejícími kontrolními nástroji, systémy certifikace lesů a organizačními modely, které jsou v souladu s kritérii udržitelného nakládání s lesním bohatstvím. Především v těch případech, kdy se již uplatňují zásady náležité péče, je nevhodné ukládat další byrokratické povinnosti. EU musí stanovit normu pravidel a společné postupy v oblasti řízení rizika, které budou přísnější v případě oblastí s vysokým rizikem nezákonnosti v nakládání s dřevem⁽³⁾, a užívat v takovém případě užívat k certifikaci externí nezávislé subjekty s doloženými zkušenostmi.

⁽¹⁾ Action plan for Forest Law Enforcement, Governance and Trade, akční plán pro prosazování práva, správu a obchod v lesnictví.

⁽²⁾ International Labour Organisation, Mezinárodní organizace práce.

⁽³⁾ Ruhong Li, J. Buongiorno, J.A. Turner, S. Zhu, J. Prestemon. Long effects of eliminating illegal logging on the world forest industries, trade, and inventory. Forest policy and Economics. 10 (2008) s. 480–490.

1.7 Dohody s třetími zeměmi musejí upravovat spolupráci v oblasti organizace a řízení i systémy sociálních pobídek, jak vyplývá z pozorované negativní korelace mezi stupněm nezákonné těžby dřeva a příjmu na jednoho obyvatele daného státu.

1.8 Rozšíření náležité péče na všechny hospodářské subjekty by přispělo k tomu, aby se na trh uvádělo výlučně zákonně získané dřevo, ceněné nejen pro hospodářské účinky v užším smyslu, ale také pro vysoký sociální dopad. Předvídané řízení lesního bohatství a užívání zákonně získaných výrobků je v podstatě příležitostí k „udržitelnému“ rozvoji místního obyvatelstva pracujícího v dřevařském průmyslu a zárukou budoucnosti evropského průmyslu těžby a zpracování dřeva.

1.9 Nařízení by se mělo také rozšířit na dřevo a dřevařské produkty určené k získávání energie z obnovitelných zdrojů.

1.10 Sankce za porušení pravidel obchodování s dřevem a dřevařskými výrobky musejí být v různých státech stejnorodé a odstupňované podle zodpovědnosti, v závažných případech porušení by mohlo být uloženo i pozastavení obchodní činnosti.

1.11 K zajištění správného fungování systému podporujeme myšlenku, aby po boku Komise působila konzultativní skupina pro obchod s dřevem, zahrnující různé zainteresované subjekty.

1.12 Po dvou letech od vstupu nařízení v platnost by Komise měla provést posouzení dopadu na dobré fungování vnitřního trhu dřevařských výrobků. Podle případných negativních výsledků bude muset provést revizi slabých míst tohoto nařízení.

2. Úvod

2.1 Tento návrh nařízení se zaměřuje na boj proti nezákonné těžbě dřeva a podporuje zásobování ze zemí, které uplatňují zákonné způsoby lesního hospodářství. Je to jedna z reakcí EU na problém nezákonné těžby dřeva, jednu z příčin odlesňování. Přibližně 20 % globálních emisí skleníkových plynů je způsobeno odlesňováním, jež je hlavní příčinou úbytku biologické rozmanitosti ve světovém měřítku. Kromě toho je nezákonná těžba dřeva příčinou hospodářského, sociálního a environmentálního dumpingu a ohrožuje tak konkurenceschopnost podniků, které využívají lesy zákonným způsobem.

2.2 Pokud se jedná o sociální dumping, pokusila se EU od roku 1996 několikrát zařadit do dohod WTO (Světové obchodní organizace) ustanovení hájící základní pracovní práva. Tyto návrhy narazily na silný odpor ze strany rozvojových zemí, jež obviňují průmyslové země z toho, že využívají takové návrhy k vytváření nových forem protekcionismu vůči jejich

exportu. Kromě toho je toto téma citelně přítomné uvnitř Evropské unie samotné.

2.3 Komise tedy vypracovala řadu možností, jak zaručit uvnitř EU obchodování se dřevem a dřevařskými výrobky výlučně zákonného původu. Tyto varianty byly předloženy k posouzení dopadu a byly zahrnuty do systému „náležité péče“. Důkladné pohraniční kontroly by jistě byly žádoucí a byly by velmi účinné, ale dostávaly by se naneštěstí do rozporu s pravidly volného obchodu se zbožím, takže by nebyly proveditelné.

2.4 Zákonnost původu je definována na základě legislativy platné v zemi, kde se dřevo vypěstovalo. Zákonnost je možné ověřit v zemích, které se připojily k dohodám FLEGT v rámci licencí EU FLEGT, zavedených v dobrovolných bilaterálních dohodách (VPA) mezi Evropskou komisí a jednotlivými vývozními zeměmi, nebo na základě povolení CITES (¹). V dalších zemích může být zákonnost ověřena jinými prostředky. V případě hospodářských subjektů může být ověřena pomocí systémů plně odpovídajících kritériím stanoveným v systému náležité péče.

2.5 Systém náležité péče je založen na tom, že hospodářské subjekty zodpovídají za minimalizaci rizika uvádění nezákonně vytěženého dřeva na trh a využívají k tomu systém vysledovatelnosti založený na dostupnosti informací o původu a vlastnostech dřeva odpovídajících požadavkům na zákonnost určených vnitrostátní legislativou. Systém je kromě toho také zaměřen na informování spotřebitele při nákupu, aby nenapomáhal nezákonné těžbě dřeva.

2.6 Pro snazší provádění zkoumaného nařízení mohou hospodářské subjekty využívat systémy vypracované kontrolními orgány, pokud existují. V každém případě musejí příslušné orgány určené členskými státy stanovit kontrolní organizace, přičemž si zachovávají možnosti pravidelného ověřování řádné funkce.

2.7 Kontrolní organizace, které předběžně vypracovaly normy uplatňování náležité péče, vydávají odpovídajícími systémy hospodářským subjektům osvědčení. Příslušné orgány provádějí nutné kontroly a přijímají potřebná disciplinární opatření vůči hospodářským subjektům s osvědčením, které nerespektují systém náležité péče.

2.8 Členské státy stanovují pravidla pro ukládání sankcí za porušení nařízení a přijímají veškerá opatření nutná k uplatnění tohoto nařízení. Pravidla stanovená v tomto nařízení na základě dohod WTO, budou uplatňována stejným způsobem na dovážené produkty i produkty pocházející z EU.

(¹) Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor zcela podporuje záměr, aby bylo zajištěno, že dřevo, se kterým se obchoduje na evropském trhu, pochází z lesů využívaných zákonným a udržitelným způsobem; kromě toho si přeje, aby nařízení bylo přijato brzy a stalo se jasným signálem o úsilí EU v boji proti nezákonné těžbě dřeva.

3.2 Posílení bilaterálního přístupu cestou dobrovolných dohod o partnerství FLEGT je jistě žádoucí, stejně jako dohody s významnými státy dovážejícími dřevo (USA, Rusko, Čína, Japonsko), aby bylo možné stanovit mezinárodní normy pro boj proti nezákonné těžbě dřeva i jeho uvádění na trh. Dále je třeba vyvinout programy spolupráce s produkujícími zeměmi, zaměřené na udržitelné využívání lesních zdrojů, respektování zákonů v produkujících zemích a rozšíření systémů certifikace. Obecně je žádoucí uskutečnění projektů, které by pomoci vývoje odpovídajících kontrolních systémů přispívaly k místní aplikaci zásad „řádné správy“.

3.3 Systém náležité péče však v některých prvcích vykazuje slabiny. Především bere v úvahu pouze hospodářské subjekty uvádějící na trh dřevo a dřevařské výrobky poprvé: majitele lesů, osoby oprávněné k těžbě a dovozce dřeva; výsledkem je, že se očekávané účinky omezování rizika, že se na trh dostanou nezákonné produkty, oslabují s tím, jak se subjekty řetězce dřevařského průmyslu přibližují ke konečnému spotřebiteli. Podle názoru Výboru je třeba tento systém rozšířit o postupy a pravidla platná pro všechny hospodářské subjekty působící v řetězci tohoto průmyslu v EU.

3.3.1 Každý hospodářský subjekt v řetězci se musí ujistit o zákonném původu dřeva v jeho vlastnictví; musí mít k dispozici základní informace o původu produktu: zemi, lese, dodavateli, druhu, věku a objemu. To je možné zajistit přijetím systému sledovatelnosti, který by upravoval různé úrovně zodpovědnosti. Nebylo by účelné ukládat další byrokratické povinnosti drobným vlastníkům lesů, kteří působí ve vnitrostátním prostředí, v rámci legislativních systémů účinné kontroly a respektují systém náležité péče. Naproti tomu velké hospodářské subjekty, které získávají a uvádějí dřevo na trh EU nebo je dovážejí ze třetích zemí, by byly zavázány k použití systému uvedeného v nařízení.

3.4 Systém náležité péče, byť s požadovanými úpravami, se nicméně nejeví dostatečný k tomu, aby bylo možné v brzké době dosáhnout stanovených cílů, mimo jiné vzhledem k závažnosti a složitosti problému nezákonné těžby dřeva. Zejména by bylo vhodné soustředit opatření a kontrolu na oblasti původu dřeva a fáze průmyslového řetězce vyznačující se velkým rizikem nezákonnosti, které jsou skutečným ohniskem problému. V těchto případech lesního hospodářství by také bylo vhodné monitorování ze strany certifikačních orgánů s doloženými zkušenostmi.

3.5 Na úrovni EU je vhodné připravit společný rámec, který by určil normy vyžadované v procesu řízení rizika za co nejvyššího využití již existujících systémů EU pro kontrolu a sledovatelnost dřeva; je přitom nutné vyhnout se zbytečnému zdvojení, především v zatěžování malých a středních lesních podniků, a zaměřit se na harmonizaci nového systému s již zavedenými účinnými systémy v různých členských státech. Je tedy třeba podpořit použití všech systémů, které již odpovídají požadavkům náležité péče na základě vnitrostátní legislativy a vyhovují systémům kontroly, jako je certifikace lesů.

3.6 Je vhodné, aby se zkoumané nařízení rozšířilo také na dřevo a dřevařské produkty určené k získávání energie z obnovitelných zdrojů. Všechny produkty a vedlejší produkty ze dřeva, včetně těch, které by mohly vykazovat charakteristiky udržitelnosti, jako je tomu v případě biomasy určené k získávání energie, by měly být zákonného původu. Zákonost je totiž nevyhnutelným předpokladem udržitelnosti jakékoliv činnosti.

3.7 Konečně je třeba jasně a jednotně definovat v různých členských státech systém sankcí, kterými by se postihovaly subjekty, které nesplnily povinnost uvádět na trh dřevo a dřevařské výrobky pouze ze zákonné těžby. K tomu je třeba zajistit, aby tyto sankce byly účinné, přiměřené a odrazující; v závažných případech by mělo být možné uložit i pozastavení obchodní činnosti.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Aby bylo možné dosáhnout stanovených cílů, je nutné definovat odpovídající nástroje, schopné zaručit zákonost dřeva a dřevařských výrobků uváděných na trh v EU. Kromě vnitrostátní legislativy a nástrojů uvedených v návrhu nařízení je nutné zvážit různé systémy, které již plní kritéria náležité péče, včetně systémů certifikace lesů. Dále je třeba definovat vhodné systémy uznání těch, kdo postupují při uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh řádným způsobem, a sankce pro ty, kdo narušují stanovená pravidla. Taková pravidla, která není možné stanovit na evropské úrovni, by měla být zavedena členskými státy v souladu s požadavky stejnorodosti.

4.2 Nezákonná těžba dřeva je skutečnou hrozbou pro jakýkoliv projekt udržitelného lesního hospodářství. Dohody s třetími zeměmi musejí proto upravovat spolupráci v oblasti organizace a řízení i systémy sociálních pobídek, jak vyplývá z pozorované negativní korelace mezi stupněm nezákonné těžby a příjmu na jednoho obyvatele daného státu. Tropické země vystavené vysokému demografickému tlaku, kde je chudoba nejrozšířenější, jsou hlavními frontami postupujícího odlesňování⁽¹⁾. Obdobně africké země vyvážející dřevo jsou mezi padesátkou nejchudších zemí světa a patří k zemím s nejnižším indexem lidského rozvoje a nejbídnějším příjmem na hlavu⁽²⁾.

⁽¹⁾ Causes of forest encroachment: An analysis of Bangladesh. Itekhhar M.S., Hoque A.K.F., Geo Journal 62 (2005), s. 95–106.

⁽²⁾ Greenpeace. L'industria del legno in Africa. Impatti ambientali, sociali e economici. (2001).

4.3 Rozšíření systému náležité péče na všechny hospodářské subjekty, tedy i jiné než uvádějící dřevo a dřevařské výrobky na trh poprvé, představuje také dodatečnou administrativní zátěž; očekávané výhody následného uvádění dřeva výlučně zákonného původu na evropský trh, výsledovatelného po celé délce průmyslového řetězce, jsou však nesporné. Bude se jednat o mnohé výhody, nejen úzce hospodářské povahy⁽¹⁾, ale především sociální. V této souvislosti se považuje životní prostředí za součást hospodářských a sociálních sil, kde jsou zúčastněné strany motivovány nejen ekonomicky, ale také na základě zájmů jiného typu (environmentálních, sociálních, kulturních).

4.4 Takto získané produkty lépe vyhovují požadavkům trhu, jenž je stále citlivější na témata ochrany životního prostředí, a jsou navíc ceněny, což umožňuje dosahovat také nezanedbatelného účinku napodobení ve třetích zemích. Předvídaté řízení lesního bohatství a užívání výrobků zákonného původu je tedy příležitostí k rozvoji místních pracovních sil a zárukou budoucnosti tohoto průmyslového odvětví.

4.5 Je však třeba, aby povinnosti byly ukládány na základě velikosti firem, a malým a středním podnikům a drobným výrobcům tak bylo umožněno pružnější a postupné přizpůsobení se systému náležité péče. Zejména hospodářské subjekty, které dřevo poprvé nakupují, by měly minimalizovat riziko, že se na trh dostanou výrobky nezákonného původu, tím, že zajistí dokumentární výsledovatelnost uvedením původu a vlastností produktu (země, les, dodavatel, druh, věk, objem), zatímco subjekty umístěné dále v průmyslovém řetězci by měly dokumentovat, od koho dřevo nakoupily.

4.6 V definici nařízení se jeví jako vhodné potvrdit plné uznání vnitrostátních norem a organizačních postupů odpovídajících hlediskům udržitelného hospodaření s lesním bohatstvím; nikoliv samoúčelně ukládat nové povinnosti. V tomto ohledu je třeba rozšířit koncept udržitelnosti, který by se nesoustředil pouze na schopnost produkovat dřevo, ale také na hlediska sociální (podmínky odpovídající lidským a pracovním právům), hospodářská (vyhnout se narušení trhu nekalou konkurencí) a environmentální (účinky provozu na životní prostředí a místní biologickou rozmanitost).

4.7 Je třeba vytvořit příznivé klima ve prospěch hospodářských subjektů, které působí řádným způsobem a informují odběratele o zákonném původu dřeva a z něho získaných produktů. Bylo by také žádoucí zahájit informační kampaň, která by spotřebitele upozornila na význam znalosti původu dřeva a dřevařských výrobků a možnosti jeho ověření za využití výsledovatelnosti v okamžiku nákupu.

4.8 Podpora používání dřeva zákonného původu ve stavebnictví, nábytkářské a další výrobě může mít podobu společných akcí a distribuce osvětového a informačního materiálu, aby se podpořilo dřevo pocházející z udržitelně řízených lesů jako jediná udržitelná surovina schopná přirozené obnovy a ukládání oxidu uhličitého, a to dokonce během celého životního cyklu výrobku, což je vlastnost, která dřevo odlišuje od jakéhokoliv jiného materiálu.

4.9 K zajištění správné funkce systému podporujeme myšlenku, aby po boku Komise působila konzultativní skupina pro obchod s dřevem, zahrnující různé zainteresované subjekty.

V Bruselu dne 1. října 2009

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁾ Economics of sustainable forest management. Editorial. Shashi S. Kant. *Forest Policy and Economics*. 6 (2004), s. 197–203.